

GLOSY O NOVÝCH KNIHÁCH

V. V. Sokolov, **Očerki filosofii epochi Vozroždenija** Gos. izd. „Vysšaja škola“, Moskva 1962, 167 s. — Stručný nástin renesančního myšlení, jenž vznikl patrně z přednášek, má vcelku tradiční strukturu, shodnou se skladbou příslušných partii starší sovětské učebnice *Dějiny filosofie II.* z roku 1941 (český překlad Praha 1952). Po úvodních výkladech o sociálně ekonomickém a ideologickém obsahu epochy (kap. 1, 3–18) a o počátcích renesanční filosofie (kap. 2, Filosofové-humanisté v boji proti scholastice a náboženství, 19–88) je hlavní obsah spisu probírán ve třech oddělených tematických liniích: přírodní filosofie (kap. 3, 39–84), přírodní věda (kap. 4, 85–117) a sociologická učení (kap. 6, 141–156). Méně obvyklé je pouze zařazení výkladů o Fr. Baconovi (kap. 5, 118–140). I jinak je spis zpracován tradičním způsobem, nepokouší se hledat nové metodologické postupy, neklade si problémy interpretační a ani se nesnaží zařadit renesanční myšlení do širších souvislostí (např. kromě stručné zmínky na str. 8 se nedotýká myšlení reformačního a nevysvětluje se o jeho vztahu k renesanci). Spis odkazuje na texty (pokud byly přeloženy do ruštiny), méně na literaturu; zhodnocení buržoazní literatury předmětu (kap. 7, 157–162) je značně všeobecné a paušální. Bibliografie tu zcela chybí; je to nedostatek o to závažnější, že spis je myšlen jako pomůcka pro vysokoškolské studium.

Jiří Cehl

Izydora Dąbwska, **Sceptycyzm francuski XVI i XVII wieku.** Towarzystwo naukowe w Toruniu, Prace wydziału filologiczno-filozoficznego, tom VII, zeszyt 2, Toruń 1958, 89 s. — Práce vychází z obecných úvah o formách skepse a z pokusů o klasifikaci různých typů filosofického skepticismu. Autorka rozlišuje skepticismus teoretický a normativní (dále je pak dělí na úplné a částečné, ty pak na radikální a umírněné apod.) a charakterizuje tyto kategorie názory jednotlivých představitelů francouzské skeptické myšlenky, porovnáváné se skepsí řeckou (část 1, str. 7–16). Druhá, nejrozsáhlejší část (str. 17–70) je pak věnována vlastnímu tématu spisu, analýze francouzského skepticismu XVI. a XVII. století. Po celkové charakteristice skeptických tendencí středověkých (Abelard, myslitelé ze St. Victor, nominalisté) jsou postupně probíráni tito autoři: Sanchez, Montaigne, Charron, de la Mothe, le Vayer, Sorbière, Huet, Pascal, Bayle. Třetí část spisu (str. 71–82) podává přehled dobových francouzských pokusů o překonání skepticismu (rozlišuje se tu axiologická, psychologická, formálně logická a gnoseologická argumentace proti skepticismu) a vysvětluje složitý vztah Descartovy filosofie ke skepticismu. Celkový význam francouzské skepse XVI. a XVII. století hodnotí pak autorka takto: „Francouzský skepticismus XVI. a XVII. století i polemika, kterou vyvolal, značnou měrou se zasloužily o prohloubení teorie a kritiky vědeckého poznání, a nepřímou o rozvoj samé vědy a filosofie. Nutily totiž novověkou filosofii, aby zavrhla aristotelovský postulát jistoty jako nutného rysu poznání, oslabovaly důvěru v jistotu metafyzických systémů, vynucovaly revizi tradičního pojmu substance a příčiny, zkušenosti a pravdy. Razily cestu filosofii Humově, d'Alembertově, Kantově, Comtové a Millově.“ (82–83.)

Jiří Cehl

N. Iribadžakov, **Sovremennye kritiki marksizma,** Izd. inostrannoj literatury, Moskva 1962, 619 s. — Moskevské nakladatelství zahraniční literatury vydává také překlady prací filosofů z lidové demokratických zemí. V roce 1962 tu vyšla — vedle knihy K. I. Guliana o Hegelově metodě a systému, P. Boeckea o marxistické etice, G. Leye o středověkém materialismu, aj. — i práce bulharského autora o současných kritikách marxismu (1. vyd. Sofia 1960). — Iribadžakov rozdělil svůj výklad do dvou částí. V první se snaží podat jakýsi